

NICOLAE FELECAN
(Baia Mare)

NOI PRECIZĂRI CU PRIVIRE LA SUBDIALECTUL MARAMUREȘEAN

Aria lingvistică a Maramureșului a intrat în atenția celor aplecați spre problemele de limbă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Cel dintâi care amintește de o oarecare individualitate a zonei amintite este francezul Émile Picot (1873), fost viceconsul al Franței la Timișoara, care, vorbind de Transilvania, arată că în cuprinsul acesteia se deosebesc Crișana, Maramureșul și Banatul, cărora le corespund „dialecte” diferite (*apud* Todoran 1998, p. 35).

Mai consistente sunt afirmațiile germanului Gustav Weigand (1908, p. 447), care afirmă că Maramureșul s-ar putea socoti „ca un dialect mic, aparte, căci numai aici se mai găsesc transformări ca acelea ale lui *s* din *f*, *z* din *v*: *sier* = fier, *zin* = vin; și tot aici se pronunță *ce* ca dentala *tș*: *tșăr* = cer, *tșântș* = cinci; și pronunțarea lui *dj* [= *ĝ*] = *j*: *djoi* = *joi*, care se mai regăsește și în Bucovina și Moldova”¹.

Pasul hotărâtor în stabilirea ariilor lingvistice nord-dunărene îi revine lui Emil Petrovici (1954), care, pe baza materialului oferit de ALR, consideră că „putem împărți dialectul dacoromân în patru (sau cinci) subdialecte: cel muntean, cel moldovean, cel bănățean și cel crișean (și poate – reluând pe Weigand – și cel maramureșean)” (cf. Todoran 1998, p. 43).

Dar, cel care a statornicit aria lingvistică a Maramureșului ca un subdialect, alături de celelalte patru², a fost Romulus Todoran (1956), din care cităm: „Din constatările făcute mai sus, credem că

¹ Cf. și WLAD, *Introducere*, col. 11 (*apud* Todoran 1998, p. 39).

² Tot de patru „dialecte” (= subdialecte) vorbește și G. Ivănescu (1948, p. 16): muntean, moldovean, bănățean și crișean-maramureșean sau de nord-vest. Ultimul „nu este altceva decât dialectul rotacizant de altădată” (*apud* Todoran 1998, p. 44).

putem trage concluzia că Maramureșul prezintă o arie dialectală independentă și, ca atare, putem vorbi cu certitudine de un subdialect maramureșean, cel de al cincilea subdialect dacoromân” (Todoran 1998, p. 24).

Discuțiile cu privire la acest subiect au continuat, astfel încât, la ora actuală, sunt conturate două direcții: una care susține existența acestui subdialect și o alta, din care fac parte Ion Coteanu, Ion Gheție, Gheorghe Ivănescu, Petru Neiescu, care îi neagă dreptul de a fi considerat subdialect³, datorită faptului că e prea fărâmițat, iar particularitățile evidențiate se regăsesc, cu foarte puține excepții, și în alte zone⁴.

În contribuția de față vom încerca să aducem câteva precizări privind disponerea particularităților reliefate până acum, utilizând materialul oferit de hărțile ALRR–Mar.

Mai întâi facem precizarea, reliefată de Romulus Todoran (1998, p. 9), că cele mai multe particularități se referă la aspecte fonetice. Într-adevăr, faptele consemnate în hărțile lingvistice demonstrează aceasta. Cu puține excepții, aceleași lexeme sunt cunoscute în toată aria maramureșeană, dar realizările fonetice le grupează în arii diferite, fără a avea însă un caracter de generalizare.

O privire de ansamblu asupra ALRR–Mar. evidențiază faptul că o importanță mare în ordonarea fenomenelor lingvistice o au văile râurilor, împreună cu afluenții lor, ce străbat Maramureșul, din direcția sud-est spre nord-vest: Mara, Iza și Vișeuul, de-a lungul cărora se află și principalele șosele. Zona cea mai bine conturată lingvistic o formează localitățile de pe râul Mara⁵: Mara (pct. 221), Budești (pct. 222), Giulești (pct. 223), Berbești (pct. 224), Hoteni (pct. 228). Valea Vișeuului este aria cea mai estică și cuprinde localitățile Gura Fântânii, pct. 237; Moisei, pct. 236; Vișeuul de Jos, pct. 238; Petrova, pct. 239. Valea Izei are traseul cel mai lung și se situează între cele-

³ Printre susținătorii acestei idei îi amintim pe I. Coteanu (1961), I. Gheție (1964); Ivănescu (2000); Neiescu (1971).

⁴ Vezi în acest sens și *Tratat*, p. 322.

⁵ E vorba de localitățile în care s-au făcut cercetări pe teren, conform cu ALRR–Mar., h. 1., *Numele oficial al localităților studiate*.

lalte două văi (Vișeu și Mara). Aici se află localitățile Săcel, pct. 235; Ieud, pct. 233; Dragomirești, pct. 234; Rozavlea, pct. 232; Strâmtura, pct. 231; Bârsana, pct. 230; Oncești, pct. 229.

Potrivit observațiilor făcute de lingviștii care s-au ocupat de aceste probleme, putem desprinde câteva aspecte privind întrepătrunderile dintre ariile astfel delimitate. Despre localitatea Săpânța (pct. 227), situată în partea de nord-vest a teritoriului, cei mai mulți cercetători au afirmat că ocupă „o poziție aparte”, mergând când cu graiul oșenesc, când cu „graiurile românești învecinate din regiunea transcarpatică” (*Tratat*, p. 327). „Ținând seama și de particularitățile fonetice ale graiului din Săpânța, considerăm că acest grai nu poate fi inclus, fără rezerve, în subdialectul maramureșean”, se precizează în *Tratat*, p. 347⁶. Și în partea estică, localitățile Săcel (pct. 235), Moisei (pct. 236) și Gura Fântânii (pct. 237), aflate în apropierea județelor Bistrița-Năsăud și Suceava, formează uneori o arie distinctă (*Tratat*, p. 348).

La aceste precizări, și altele nemenționate aici, mai putem adăuga câteva, în măsură să justifice modelarea ariilor lingvistice propuse de noi, de-a lungul văilor râurilor Mara, Iza și Vișeu. Localității Săpânța i se asociază, adesea, Iapa (pct. 226), suburbie a municipiului Sighetu Marmăției, și Vad (pct. 225), sat situat la confluența râurilor Iza și Mara. De altfel, faptele arată că această ultimă localitate are convergențe atât cu Săpânța, cât și cu două din ariile conturate de văile râurilor Mara și Iza. Localitățile Oncești (pct. 229) și Bârsana (pct. 230), aflate pe cursul inferior al Izei, au cele mai multe afinități cu Mara, ceea ce ne îndeamnă să credem că Maramureșul ar putea fi separat în două arii, printr-o isoglosă ce ar trece, de la nord spre sud, pe la vest de pct. 239, Petrova, pe râul Vișeu, și pct. 231, Strâmtura, pe râul Iza, și la est de pct. 230, Bârsana, pe râul Iza, și pct. 222, Budești, aflat pe un afluent al Marei (vezi harta noastră nr. 5).

În partea estică, Petrova (pct. 239) are, uneori, particularități proprii, care o izolează în arealul din care face parte. Preluând remarca informatorului ALRR–Mar. din chiar această localitate, care preci-

⁶ I. Coteanu (1961, p. 83) include orașul Sighet, nu și zona din partea estică a acestuia, în aria dialectului moldovean.

zează că „tinerii spun *sin*, iar bătrânii *fin*” (*Tratat*, p. 327), suntem îndreptățiți să credem că, în epoca modernă, particularitățile lingvistice dintr-o arie sau alta a Maramureșului au început să circule și să se încetățenească, în primul rând, datorită conștientizării faptului de apartenență la această zonă, considerată de restul locuitorilor una cu totul specifică, tradițională și conservatoare.

În argumentarea acestor aprecieri, aducem spre exemplificare situația relevantă de hărțile 6 „creieri”, 32 „orb”, 104 „plămâni” și 163 „uimă”, din vol. I al ALRR–Mar., la care vom adăuga și fapte culese din hărțile celorlalte volume.

Creieri, prin formele pe care le cunoaște, *crer* (cf. Pușcariu 1994, p. 127), *creri*, *crei*, *clei*, conturează două microarii, una specifică văii Izei, unde sunt înregistrate variantele *crer* (pct. 225), *creri* (pct. 231, 232, 233, 235), *crei* (pct. 234), și o alta, specifică Marei și Vișeuului, *clei* (pct. 221, 222, 223, 224, 228, 229, 230, 236, 237, 238, 239), cu *l* pentru *r*. Excepții fac doar două localități de pe Iza, Oncești și Bârșana, situate în zona centrală a Maramureșului, care cunosc și ele forma *clei* (vezi harta noastră nr. 1).

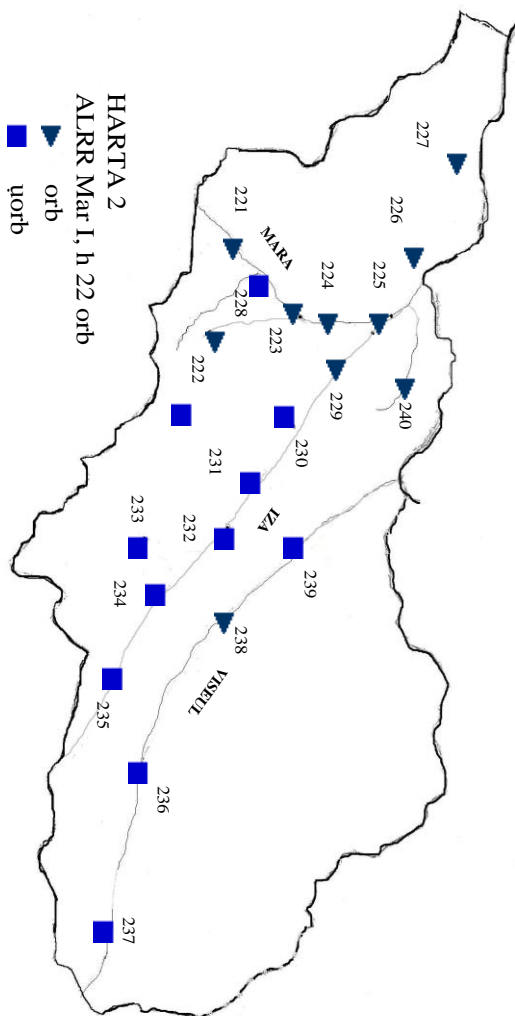
O situație relativ identică întâlnim și la cuvintele *orb* (h. 32), *plămâni* (h. 104) și *uimă* (h. 163) (la noi h. 2, 3, 4).

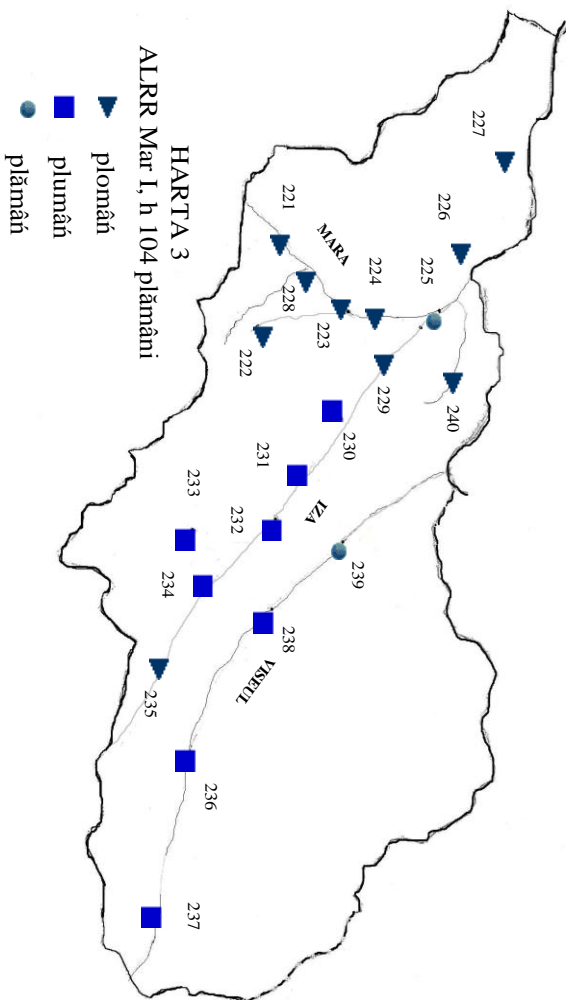
Orb formează o arie unitară pe valea Marei, extinzându-se și în localitățile din nord, Săpânța (227), Iapa (226) și Rona de Jos (240), precum și la Oncești (229). Celelalte localități de pe Iza și Vișeu, exceptând chiar Vișeu de Jos (238), cunosc, compact, varianta *uorb*, cu *o* diftongat⁷. Față de Crișana, unde diftongarea lui *o* apare în forma *uă*: *uărb*, *uăchi* (Coteanu 1961, p. 69), în Maramureș, în localitățile de pe Iza și Vișeu, cu excepțiile menționate, diftongul este *uo*: *uorb*.

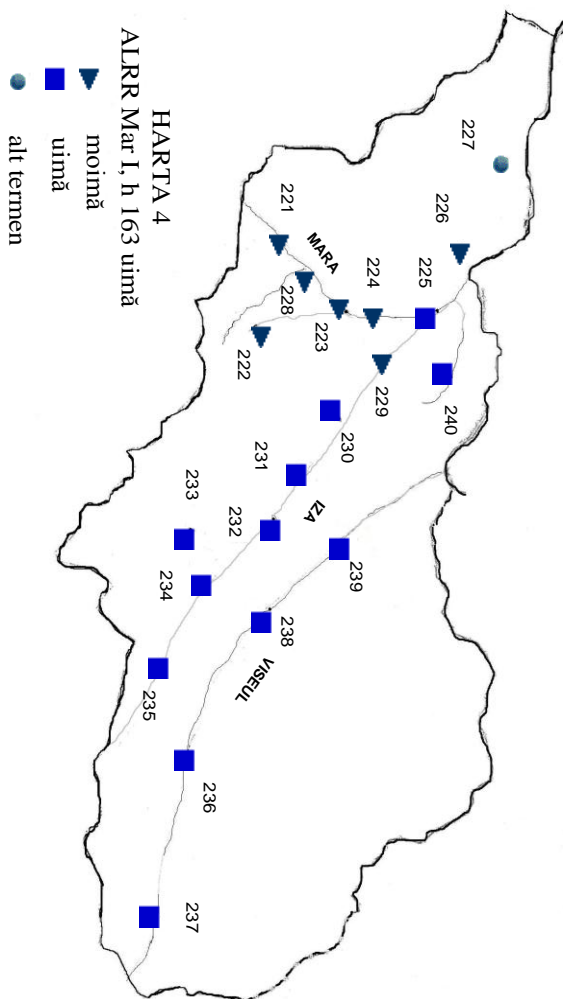
Harta 104 „plămâni” se suprapune aproape perfect peste cea a noțiunii „orb”. Pe Mara s-a înregistrat *plomân*, inclusiv la Săpânța, Iapa și Rona de Jos, iar pe Iza și Vișeu, fără excepție, forma *plumân*.

⁷ La cuvântul „ulcior”, varianta *uol*, (cf. *ibidem* II, h 311) a fost înregistrată în toate localitățile de pe Mara, pct: 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, și în patru localități de pe Iza: pct. 229, 230, 231, 232. În celelalte localități de pe Iza și de pe Vișeu, a fost notat termenul *uulcior*.

Pentru „uimă”, h. 163, sunt două arii foarte bine conturate: valea Marei cunoaște lexemul *moimă*⁸, amintit și de Romulus Todoran (1998, p. 19) ca fiind prezent și în subdialectul crișean, și *uimă*, în celelalte puncte cartografice.

Referitor la palatalizarea lui *v* în *z*, caracteristică amintită de Gustaw Weigand și menționată de toți ceilalți specialiști, facem precizarea că, de fapt, consoana fricativă labiodentală cunoaște, în arealul maramureșean, două stadii de palatalizare: *z* (*zin* „vin”, *ziu* „viu” etc.) sau *ĵ*, care uneori a dispărut (*in* „vin”, *init* „venit”, *ĵitrig* „vitreg” etc.)⁹, iar, pe alocuri, este conservat ca atare (*vin*, *viu*, *vitreg* etc.).

Pentru răspândirea teritorială a acestor forme, am apelat la h. 177, din vol. I, „tată vitreg”, și am constatat că cele două forme de realizare ale lui *v* împart teritoriul maramureșean în două arii, una mai mică, redusă la zona de nord-vest, cuprinzând punctele cartografice 227, 226 și 225 (adică localitățile Săpânța, Iapa și Vad), în care apare forma *itrig*, iar a doua, cu varianta *zitrig*, acoperă celelalte puncte, cu două excepții, pct. 239 (Petrova¹⁰, pe râul Vișeu), și 231 (Strâmtura, pe râul Iza), în care s-a înregistrat forma literară, *vitreg*.

O situație aproape identică întâlnim și în h. 284 „ciutură”, din vol. al II-lea al ALRR–Mar., care consemnează pentru această noțiune cuvintele *videră*, *găleată* și *căldare*. Primul termen, care ne interesează aici, împarte Maramureșul în două arii, întocmai ca și *vitreg*. În partea nord-vestică, pct. 227, 226 și 225, apare forma *ĵid'erĵe*, *ĵid'erĵ*, iar în restul teritoriului varianta *zid'ere* (*zid'ere*), *zid'erĵ*. Unitatea ariei respective e știrbită acum de faptul că în pct. 221, 223, 229 și 240 apare *găleată* iar în pct. 237 *căldare*, urmare a influențelor subdialectelor crișean, în partea sud-vestică, și moldovean, în partea nord-estică.

⁸ În localitatea Iapa (pct. 226), varianta înregistrată este *muimă*, cu *o* închis la *u*.

⁹ Acest stadiu de palatalizare apare și în dialectul muntean, într-o zonă situată la sud de Făgăraș, în jurul orașului Câmpulung, unde pentru *vișel* este înregistrată forma *ĵel*; vezi Coteanu 1961, p. 78, harta 11, *Palatalizarea lui v în vișel*, după Macrea, *Probleme de fonetică*, București, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 82.

¹⁰ „Graiul din Petrova se remarcă prin absența fenomenului palatalizării labialelor” (*Tratat*, p. 351, nota 58).

Alte cuvinte care conțin această consoană, *vintre* (h. 114), *văduv*¹¹ (h. 237), din vol. I, nu au fost înregistrate cu forme palatalizate, de unde putem trage concluzia că fenomenul este redus la un număr limitat de cuvinte.

Situația rezultată din dispunerea variantelor *crer* și *clei*, precum și a palatalizării consoanei *v* poate fi susținută și de „reflexul *s* al labiodentalei *f*, considerat trăsătură tipică a subdialectului maramureșean”¹². Cuvântul *fin* (h. 223), invocat mereu spre exemplificare, cunoaște realizarea *hin* în pct. 227, Săpânța, și *sin* pe valea Marei, pct. 221, 222, 223, 224, 225, 226, la care se adaugă pct. 229 și 230 (Oncești și Bârsana), din imediata apropiere, de pe Iza. În celelalte puncte de pe Iza, 231, 232, 234, 235, este înregistrat cuvântul *nepot*. Pe valea Vișeuului apare, în toate punctele anchetate, tot *sin*, situație identică cu repartitia lui *crer* și *clei*. Afirmatia informatorului din pct. 239, Petrova, „că tinerii spun *sin*, iar bătrânii *fin*” (*Tratat*, p. 327), vine în sprijinul ideii noastre că inovațiile se răspândesc din zona cea mai compactă, în cazul de față Mara, sau, poate, aici dinspre valea Vișeuului, spre celelalte zone.

Pe baza celor consemnate putem trage concluzia că aria cea mai compactă și cu cele mai substanțiale particularități este valea Marei, cu reflexe în nord-vest spre Săpânța și înspre partea inferioară a râului Iza, localitățile Oncești și Bârsana, cu care contactul era mai lesnicios. Aprecierea o găsim, în parte, și la Vasile Frățilă (1969, p. 274: „S-ar putea distinge trei arii: aria de centru (cu o întindere mai mare și care reprezintă subdialectul maramureșean în cea mai mare măsură), aria de nord-vest (influențată de graiul din Oaș) și aria de sud-est”. Considerăm că ea trebuie corectată în sensul că toată valea Marei, împreună cu localitățile Oncești și Bârsana, constituie „nucleul dialectal”. În sprijinul părerii noastre invocăm chiar afirmația din *Tratat* că „numeroase isolexe au direcția generală NNE – SSV (!), fără ca linia lor să coincidă” (p. 348). Credem că aici s-a

¹¹ Formela *văduzi* este înregistrată în punctele 222, 228, 236, 238.

¹²*Tratat*, p. 327.

strecurat o greșeală, în sensul că e vorba de NNV – SSE, cum se specifică și în altă parte din lucrare, ceea ce înseamnă tocmai văile râurilor despre care am vorbit: valea Vișeuului, zona cea mai estică, valea Izei și valea Marei. Între ele au existat întotdeauna legături, fiindcă, potrivit afirmației lui Ion Coteanu, „dacă o regiune este străbătută de ape mari și are relief mai dulce, vorbirea celor care o locuiesc se păstrează mai unitară, grație ușurinței pe care o au de a se întâlni adesea și a comunica unii cu alții. Iată de ce se și spune în dialectologie, printr-o formulă cu caracter general, că *apele unesc, iar munții despart*” (Coteanu 1961, p. 19).

În concluzie, ținem să subliniem următoarele aspecte:

a) Gruparea localităților maramureșene pe cursul celor trei râuri care străbat ținutul are avantajul de a vizualiza mai clar ariile constituite de anumite particularități lingvistice, precumși punctele lor de iradiere.

b) Nucleul central și cel mai compact al zonei îl formează valea Marei împreună cu localitățile Oncești și Bârsana și mai puțin celelalte, care sunt mai fărâmițate.

c) Extinderea unor particularități peste limitele ariei din care fac parte se explică prin fluxul de populație datorat căsătoriei, dar și prin imitație, din dorința de a folosi o particularitate cunoscută ca fiind specifică Maramureșului.

d) Anumite particularități lingvistice duc și la configurarea altor două arii situate la extremitățile zonei: una în nord-vest, pct. 227 (Săpânța), la care se adaugă, adesea, pct. 226 (Iapa) și 225 (Vad), și a doua în sud-est, pct. 235 (Săcel), 236 (Moisei), 237 (Gura Fântâniei)¹³.

e) Adăugăm și faptul că, la cuvintele menționate ca fiind caracteristice Maramureșului: *blo(a)dăr/bro(a)dăr* „cuptor (la sobă)”, *cătilin(aș)* „încet”, *cârșca* „scrâșni (din dinți)”, *clei* „creeri”, *coc* „cocoașă”, *cocon* „copil”, *cort* „colibă”, *cruci* „crucea șalelor”¹⁴, *cușăiesc*

¹³ Fenomenul este consemnat și în *Tratat*, p. 348.

¹⁴ *Cârșca*, în varianta cu metateză, *crășca*, precum și *cruci*, *stopit*, se regăsesc cu aceleași sensuri și în localitatea Caila, jud. Bistrița-Năsăud.

„gust”, *froiește* „sforăie (calul)”, *joacă* (inima) „bate (inima)”, *stopit* „scuiapat”, *străciunez* „iau mucul de la lumânare”, *străfin/streșin* „strănut”, *unchi* „tată (vitreg)” (Coteanu 1961, p. 69–70, 72–73), pot fi menționate și altele: *cergă*¹⁵ „pătură” (II, h. 326), *ciur*¹⁶ „dantelă” (III, h. 623), *gate*¹⁷ „izmene” (III, h. 632), *pânzătură*¹⁸ „basma” (III, h. 640), *sumnă/sugnă*¹⁹ „fustă largă”²⁰, *vierme (zierme)* „șarpe” (III, h. 589), *zalfă*²¹ „guturai” (I, h. 154), *hetică* „tuberculoză” (I, h. 105), *hâit*²² „vătămat” (I, h. 160), *mătrici*²³ 1. „varice” (I, h. 168); 2. „reumatism” (I, h. 169). Majoritatea acestor cuvinte nu sunt specifice doar Maramureșului, ele găsindu-se fie în subdialectele învecinate (crișean, moldovean), fie într-o arie și mai largă, dar în Maramureș sunt înregistrate, cu puține excepții, compact. Pe de altă parte, I. Coteanu precizează faptul că „termenii *cușă(lui)* și corespondentul său, *cușăi*, primul socotit specific dialectului crișean, iar al doilea, celui maramureșean, sunt în mod vizibil unul și același cuvânt, venit în Crișana din Maramureș, unde a intrat, desigur, din ucraineană. De asemenea, *scopit* „scuiapat” din dialectul crișean și *stopit* din Maramureș nu interesează decât prin aspectul lor fonetic, pentru că nici unul, nici celălalt nu se pot despărți semantic de *stupi* din Moldova. Cuvântul *unchi* în înțelesul de „tată vitreg” este și el prea puțin interesant, căci anumiți termeni de rudenie sunt variabili ca sens și mobili geografic, putând trece cu mare ușurință dintr-o regiune în alta. În sfârșit, cuvintele străine ca *șogor* din dialectul crișean sau *blo(a)-dăr/bro(a)dăr* din dialectul maramureșean ar putea fi semnificative

¹⁵ Din bg., scr. *čerga*, cf. mag. *cserge* (DEX).

¹⁶ Din lat. pop. *cibrum* (disimilat din *cribrum*) (DLR).

¹⁷ Din mag. *garya* sau din slav. (rus., rut.) *gaci*, pol. *gacie*, sb. *gace* (DLR).

¹⁸ Din *pânză* (etim. necunoscută) + *-tură*. (DLR).

¹⁹ Din ucr. *sykня*, sb. *suknja* (DLR).

²⁰ ALRR–Mar., III, h. 641, înregistrează cuvântul pentru „rochie”, deși, raportat la vorbirea literară, este o deosebire între *rochie* și *fustă*, cf. DEX.

²¹ Etimologie necunoscută (DLR).

²² De la vb. *hăi, hăi*, (refl.) „a se lăsa într-o parte, a se vătăma”. Etimologie necunoscută (cf. mg. *hajlani, hajolni* „a se pleca într-o parte” (DLR).

²³ Lat. *matrix, -icis*. (DLR).

numai dacă li s-ar putea constata vechimea, căci răspândirea lor nu este numaidecât o dovadă în această privință” (Coteanu 1961, p. 73).

f) Faptul, menționat în *Tratat*, p. 349, că Maramureșul nu a fost doar un depozitar al faptelor de limbă arhaică, ci și un exportator de particularități lingvistice, se poate proba prin studiul altor hărți lingvistice, care înregistrează fenomene maramureșene în zonele învecinate. În acest sens facem trimitere la ALRM s. n. vol. I, h. 9 „tovarăși (la plug)”, h. 10 „tovărășie (la plug)”, h. 13 „cormană” (cf. și ALRR–Mar., III, h. 841), h. 32 „rugină (la grâu)”, h. 59 „vânturească”, h. 118 „piscoaic”.

g) Ținând seama de faptele prezentate, înclinăm să credem că Maramureșul este mai de grabă un „grai”, cu particularități în toate compartimentele limbii, întocmai ca și Oașul, și nu un subdialect. De altfel, chiar hărțile alcătuite de E. Petrovici (în LR, III, 1954, nr. 5, p. 14) și I. Pătruț (1958, p. 32), privitoare la repartiția dialectelor dacoromâne, baze pe distribuția aceluiași foneme (*ġ, ž, ź, j, ĝ*), conduc la o configurare diferită a zonei maramureșene, mai redusă la E. Petrovici, și mai extinsă, incluzând chiar Satu Mare, la I. Pătruț.

h) Alte date în sprijinul ideii de a analiza particularitățile zonei maramureșene în conformitate cu dispunerea lor pe cele trei văi menționate vor întări convingerea că, astfel ordonate, vor aduce un plus de înțelegere și vor contribui la precizarea statutului de subdialect sau grai.

BIBLIOGRAFIE

- ALRM s.n. = *Micul atlas lingvistic român*, serie nouă, vol. I, București, Editura Academiei R.P.R., 1956.
- ALRR–Mar. = *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Maramureș*, vol. I–IV, București, Editura Academiei R.S.R., 1969–1997.
- BPh = „Buletinul Institutului de Filologie Română «Alexandru Philippide»”, Iași, 1934 și urm.
- Coteanu 1961 = I. Coteanu, *Elemente de dialectologie a limbii române*, București, Editura Științifică, 1961.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române*, vol. I–XIX, București, Editura Academiei Române, 2010.
- Frățilă 1969 = Vasile Frățilă, Recenzie la ALRR Maramureș, în *AUI, Seria Științe Filologice*, VII, 1969, p. 274.

- Gheție 1964 = I. Gheție, *Cu privire la repartitia graiurilor dacoromâne. Criterii de stabilire a structurii dialectale a unei limbi*, în SCL, XV, 1964, nr. 3, p. 317–346.
- Ivănescu 1948 = G. Ivănescu, *Problemele capitale ale vechii române literare*, în „Buletinul Institutului de Filologie Română «Alexandru Philippide»”, Iași, XI–XII, 1948.
- Ivănescu 2000 = Gh. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iași, Editura Junimea, 2000.
- LR = „Limba română”, București, 1952 și urm.
- Macrea 1953 = D. Macrea, *Probleme de fonetică*, București, Editura Academiei R.P.R., 1953.
- Neiescu 1971 = P. Neiescu, *Cu privire la repartitia dialectală a dacoromânei*, în *Actele celui de-al XII-lea Congres Internațional de lingvistică și filologie romanică*, vol. II, București, Editura Academiei R.S.R., 1971, p. 297–302.
- Petrovici 1956 = Emil petrovici, *Repartitia graiurilor dacoromâne pe baza Atlasului lingvistic român*, în LR, III, 1954, nr. 5, p. 5–17.
- Picot 1873 = Émile Picot, *Documents pour servir à l'étude des dialectes roumains*, în „Revue de Linguistique et de Philologie comparée”, V, 1873, fasc. 3.
- Pușcariu 1994 = Sextil Pușcariu, *Limba română*, vol. II. *Rostirea*, București, Editura Academiei Române, 1994.
- Todoran 1956 = Romulus Todoran, *Cu privire la repartitia graiurilor dacoromâne*, în LR, V, 1956, nr. 2, p. 38–49.
- Todoran 1961 = Romulus Todoran, *Noi particularități ale subdialectelor dacoromâne*, în CL, VI, 1961, nr. 1, p. 43–73.
- Todoran 1998 = Romulus Todoran, *Contribuții la studiul limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1998.
- Tratat* = *Tratat de dialectologie românească*. Coord. V. Rusu, București, Editura Scrisul Românesc, 1984.
- Weigand 1908 = Gustav Weigand, *Despre dialectele românești*, în „Convorbiri literare”, XLII, 1908, nr. 4.
- WLAD = Gustav Weigand, *Lingvistischer Atlas des dacorumänischen Sprachgebietes*, Leipzig, 1909.

NOUVELLES PRÉCISIONS CONCERNANT LE SOUS-DIALECTE DE MARAMUREȘ (Résumé)

La présente étude se propose de considérer les particularités de l’idiome de Maramureș, en fonction du positionnement des localités sur les vallées des rivières qui le traversent, du sud-est au nord-ouest, Vișeu, Iza et Mara, au long desquelles on retrouve également les principales routes. Cette option a l’avantage de mieux

surprendre et ordonner les particularités linguistiques d'une région dont les experts disent qu'elle est «très émiettée».

En lançant ce point de vue, nous espérons que des études ultérieures apporteront de nouvelles données dans l'élucidation du statut de sous-dialecte ou de patois, attribué à ce périmètre linguistique.

CUVINTE-CHEIE: *subdialectul maramureșean, arii lingvistice, particularități lingvistice dialectale.*

KEY WORDS: *Maramureș subdialect, linguistic areas, dialectal specific features.*

*Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Centrul Universitar Nord Baia Mare
Facultatea de Litere
430122 Baia Mare, str. Victoriei, 76
nicufelecan@yahoo.com*

